

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

ПСИХОЛОГІЯ

Шифр та назва спеціальності

281 (D4) – Публічне управління та адміністрування

Інститут

Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма

«Цифрове врядування»

Кафедра

Педагогіки та психології управління соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна (301)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

обов'язкова компонента

Семестр

6

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Шаполова Вікторія Валеріївна

Viktoriia.Shapolova@khpі.edu.ua

Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна НТУ «ХПІ»

Досвід викладацької діяльності – 12 років. Автор понад 70 наукових та навчально-методичних праць. Автор тренінгів з проблем лідерства з розвитку особистості в різних аспектах та командоутворення. Провідний лектор з дисциплін: «Методи гри в психологічній практиці», «Психологія адиктивної поведінки», «Соціально-психологічний тренінг», «Соціальна психологія», «Психологія тимблдингу», «Лідерство в управлінні соціальними системами» та ін.

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

В рамках курсу «Психологія» вивчаються основні поняття, пов'язані з психічними явищами: пізнавальними та емоційно-вольовими процесами; дослідження особливостей пізнавальної сфери.

Мета та цілі дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є пізнання закономірностей психічної діяльності та індивідуально-психологічних властивостей особистості; формування потреби в особистісному розвитку, вмінь виявляти психологічні особливості інших людей та будувати позитивні стосунки з оточенням і досягати індивідуальних цілей у процесі навчання, системи психологічних знань, які сприятимуть ефективності професійної діяльності.

Формат занять

Практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – **залік**.

Компетентності

Загальні компетентності:

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 6 Здатність працювати в команді.

ЗК 12 Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 13 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

Компетентності спеціалізації:

СК 1 Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

СК 17 Здатність до організації ділової комунікації; оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань публічного управління та адміністрування.

Результати навчання

РН 7 Уміти організовувати та брати участь у волонтерських/культурно-освітніх/ спортивних проектах, спрямованих на формування здорового способу життя / активної громадянської позиції.

РН 12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекційні заняття – 24 години; практичні заняття – 24 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

«Соціологія»

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Практичні заняття проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. Використовується проектний підхід до навчання, ігрові методи, робота в малих групах; семінари-дискусії; кейс-метод; рольові ігри.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Предмет психології та її завдання. Методи психологічних досліджень

Психологія як наука про закономірності виникнення і функціонування психіки. Основні етапи становлення психології як науки. Основні напрями (наукові школи) сучасної психології. Місце психології в системі наук про людину. Методологічні принципи психології. Принципи детермінізму, єдності свідомості і діяльності, їх розвитку і втілення в методах психологічного дослідження. Основні методи психології: спостереження й експеримент. Допоміжні методи психології: опитування (анкетування, інтерв'ю), тести, вивчення продуктів діяльності. Умови одержання надійних результатів психологічного дослідження. Професіограма: аналіз особистісних і професійних якостей фахівця.

Тема 2. Психологія пізнавальних процесів: сенсорно-перцептивний рівень пізнання.

Відчуття та сприймання. Поняття про відчуття. Фізіологічне підґрунтя відчуттів. Класифікація і різновиди відчуттів. Закономірності і основні властивості відчуттів. Відчуття і діяльність. Поняття про сприймання. Властивості й закономірності сприймання. Спостереження і 6 спостережливості. Роль пізнавальних процесів в професійній діяльності.

Тема 3. Психологія пізнавальних процесів: пам'ять, мислення, уява.

Поняття про мислення. Соціальна природа мислення. Класифікація видів мислення. Розумові дії та операції мислення. Види мислення. Процес розуміння та розв'язування завдань. Поняття про пам'ять. Теорія пам'яті. Механізми пам'яті. Загальна характеристика процесів пам'яті. Види пам'яті. Уявлення пам'яті. Індивідуальні відмінності в пам'яті людини. Виховання пам'яті. Поняття про уяву. Фізіологічні основи уяви. Функції уяви. Види і прийоми уяви. Розвиток уяви. Індивідуальні особливості уяви людини. Поняття про увагу. Уважність як властивість особистості. Інтелектуальні можливості та професійна діяльність.

Тема 4. Емоційно-вольова сфера особистості. Психічні стани особистості.

Поняття про емоції та почуття. Фізіологічне підґрунтя емоцій і почуттів. Види почуттів. Форми переживання почуттів. Основні емоційні стани. Роль і функції емоцій. Характерні особливості почуттів. Вищі почуття. Індивідуальні емоційні прояви. Поняття про волю. Фізіологічні механізми волі. Вольові дії. Структура вольового акту. Вольові якості особистості. Вольова активність людини. Виховання волі. Регулятивне значення емоцій і волі в самотворенні майбутнього фахівця.

Тема 5. Загальна психологічна характеристика особистості.

Поняття про особистість. Індивід, особистість, індивідуальність. Психологічні характеристики особистості. Структура особистості. Спрямованість особистості. Потреби і мотиви. «Піраміда» потреб А.Маслоу. Форми спрямованості: потяги, установки, бажання, інтереси, схильності, ідеали, світогляд, переконання. Емоційний інтелект як складова успіху в професійній діяльності. Індивідуально-психологічні властивості особистості.

Тема 6. Розвиток особистості.

Психолого-педагогічні закономірності онтогенезу людини. Теорії розвитку. Рушійні сили розвитку особистості. Періодизація психічного розвитку та етапи життєвого шляху особистості. Структура самосвідомості. «Я-образ» як система уявлень особистості про себе. Самооцінка. Рівень домагань особистості. Можливості розвитку самосвідомості. Шляхи і методи гармонізації та удосконалення особистості. Соціально-психологічні закономірності професійного становлення особистості.

Тема 7. Діяльність, поведінка особистості. Спілкування як феномен психології.

Поняття про діяльність. Діяльність як цілеспрямована й усвідомлена активність особистості. Структура діяльності: цілі, мотиви, дії. Компоненти дії і їх функції. Основні види людської діяльності. Класифікація діяльності. Поняття про навички, вміння, звички. Індивідуальний стиль діяльності та професійна придатність. Поняття про спілкування. Ділове спілкування. Спілкування як умова формування особистості. Структура спілкування. Види спілкування. Функції спілкування. Спілкування як обмін інформацією: комунікативні бар'єри, правила подачі зворотного зв'язку, слухання та говоріння. Спілкування як взаємодія: інтерактивна сторона спілкування, взаємодія як організація діяльності, психологічний вплив. Спілкування як розуміння та сприйняття один одного, ефекти соціальної перцепції. Засоби професійної комунікації. Правила успішного ділового спілкування.

Тема 8. Соціально-психологічна сфера особистості. Конфліктні ситуації та шляхи їх розв'язання.

Соціалізація особистості. Загальна характеристика процесу соціалізації. Соціальні групи, основні параметри, класифікація груп. Закономірності функціонування малих груп. Міжособистісні стосунки. Привабливість і взаємовплив. Механізми взаємовпливу. Спілкування як обмін інформацією: комунікативні бар'єри, правила подачі зворотного зв'язку, слухання та говоріння. Спілкування як взаємодія: інтерактивна сторона спілкування, взаємодія як організація діяльності, психологічний вплив. Спілкування як розуміння та сприйняття один одного, ефекти соціальної перцепції. Засоби професійної комунікації. Правила успішного ділового спілкування. Феномени ідентифікації, рефлексії та симпатії. Відносини, стосунки та ставлення. Вплив спільності на індивіда. Оволодіння навичками міжособистісної взаємодії як складова позитивного мікроклімату в колективі. Структура конфлікту. Функції та типологія конфліктів. Основні стилі поведінки при розв'язанні конфліктів. Особливості поведінки у конфліктній ситуації. Технології виходу з конфлікту. Основні тактики поведінки в конфліктних ситуаціях. Відновлення

стосунків. Коригування ставлення. Професійна етика та корпоративна культура. Ортобіоз майбутнього фахівця.

Теми практичних занять

Тема 1. Предмет психології та її завдання. Методи психологічних досліджень

Психологія як наука про закономірності виникнення і функціонування психіки. Основні етапи становлення психології як науки. Основні напрями (наукові школи) сучасної психології. Місце психології в системі наук про людину. Методологічні принципи психології. Принципи детермінізму, єдності свідомості і діяльності, їх розвитку і втілення в методах психологічного дослідження. Основні методи психології: спостереження й експеримент. Допоміжні методи психології: опитування (анкетування, інтерв'ю), тести, вивчення продуктів діяльності. Умови одержання надійних результатів психологічного дослідження. Професіограма: аналіз особистісних і професійних якостей фахівця.

Тема 2. Психологія пізнавальних процесів: сенсорно-перцептивний рівень пізнання.

Відчуття та сприймання. Поняття про відчуття. Фізіологічне підґрунтя відчуттів. Класифікація і різновиди відчуттів. Закономірності і основні властивості відчуттів. Відчуття і діяльність. Поняття про сприймання. Властивості й закономірності сприймання. Спостереження і 6 спостережливості. Роль пізнавальних процесів в професійній діяльності.

Тема 3. Психологія пізнавальних процесів: пам'ять, мислення, уява.

Поняття про мислення. Соціальна природа мислення. Класифікація видів мислення. Розумові дії та операції мислення. Види мислення. Процес розуміння та розв'язування завдань. Поняття про пам'ять. Теорія пам'яті. Механізми пам'яті. Загальна характеристика процесів пам'яті. Види пам'яті. Уявлення пам'яті. Індивідуальні відмінності в пам'яті людини. Виховання пам'яті. Поняття про уяву. Фізіологічні основи уяви. Функції уяви. Види і прийоми уяви. Розвиток уяви. Індивідуальні особливості уяви людини. Поняття про увагу. Уважність як властивість особистості. Інтелектуальні можливості та професійна діяльність.

Тема 4. Емоційно-вольова сфера особистості. Психічні стани особистості.

Поняття про емоції та почуття. Фізіологічне підґрунтя емоцій і почуттів. Види почуттів. Форми переживання почуттів. Основні емоційні стани. Роль і функції емоцій. Характерні особливості почуттів. Вищі почуття. Індивідуальні емоційні прояви. Поняття про волю. Фізіологічні механізми волі. Вольові дії. Структура вольового акту. Вольові якості особистості. Вольова активність людини. Виховання волі. Регулятивне значення емоцій і волі в самотворенні майбутнього фахівця.

Тема 5. Загальна психологічна характеристика особистості.

Поняття про особистість. Індивід, особистість, індивідуальність. Психологічні характеристики особистості. Структура особистості. Спрямованість особистості. Потреби і мотиви. «Піраміда» потреб А.Маслоу. Форми спрямованості: потяги, установки, бажання, інтереси, схильності, ідеали, світогляд, переконання. Емоційний інтелект як складова успіху в професійній діяльності. Індивідуально-психологічні властивості особистості.

Тема 6. Розвиток особистості.

Психолого-педагогічні закономірності онтогенезу людини. Теорії розвитку. Рушійні сили розвитку особистості. Періодизація психічного розвитку та етапи життєвого шляху особистості. Структура самосвідомості. «Я-образ» як система уявлень особистості про себе. Самооцінка. Рівень домагань особистості. Можливості розвитку самосвідомості. Шляхи і методи гармонізації та удосконалення особистості. Соціально-психологічні закономірності професійного становлення особистості.

Тема 7. Діяльність, поведінка особистості. Спілкування як феномен психології.

Поняття про діяльність. Діяльність як цілеспрямована й усвідомлена активність особистості. Структура діяльності: цілі, мотиви, дії. Компоненти дії і їх функції. Основні види людської діяльності. Класифікація діяльності. Поняття про навички, вміння, звички. Індивідуальний стиль діяльності та професійна придатність. Поняття про спілкування. Ділове спілкування. Спілкування як умова формування особистості. Структура спілкування. Види спілкування. Функції спілкування. Спілкування як обмін інформацією: комунікативні бар'єри, правила подачі зворотного зв'язку, слухання та говоріння. Спілкування як взаємодія: інтерактивна сторона спілкування, взаємодія як організація діяльності,

психологічний вплив. Спілкування як розуміння та сприйняття один одного, ефекти соціальної перцепції. Засоби професійної комунікації. Правила успішного ділового спілкування.

Тема 8. Соціально-психологічна сфера особистості. Конфліктні ситуації та шляхи їх розв'язання.

Соціалізація особистості. Загальна характеристика процесу соціалізації Соціальні групи, основні параметри, класифікація груп. Закономірності функціонування малих груп. Міжособистісні стосунки. Привабливість і взаємовплив. Механізми взаємовпливу. Спілкування як обмін інформацією: комунікативні бар'єри, правила подачі зворотного зв'язку, слухання та говоріння. Спілкування як взаємодія: інтерактивна сторона спілкування, взаємодія як організація діяльності, психологічний вплив. Спілкування як розуміння та сприйняття один одного, ефекти соціальної перцепції. Засоби професійної комунікації. Правила успішного ділового спілкування. Феномени ідентифікації, рефлексії та симпатії. Відносини, стосунки та ставлення. Вплив спільності на індивіда. Оволодіння навичками міжособистісної взаємодії як складова позитивного мікроклімату в колективі. Структура конфлікту. Функції та типологія конфліктів. Основні стилі поведінки при розв'язанні конфліктів. Особливості поведінки у конфліктній ситуації. Технології виходу з конфлікту. Основні тактики поведінки в конфліктних ситуаціях. Відновлення стосунків. Коригування ставлення. Професійна етика та корпоративна культура. Ортобіоз майбутнього фахівця.

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуального завдання щодо дослідження особливостей пізнавальних та емоційно-вольових процесів особистості.

Теми індивідуального завдання.

1. Проведення анкетування.
2. Роль пізнавальних процесів в навчальній діяльності здобувачів вищої освіти.
3. Психодіагностика пізнавальних процесів особистості.
4. Психодіагностика психічних станів особистості.
5. Психодіагностика потреб особистості.
6. Психодіагностика мотивації особистості.
7. Аналіз невербальних сигналів комунікації особистості
8. Психодіагностика конфліктної поведінки особистості.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Загальна психологія : навч. посібник / Т. Б. Поясок [та ін.] ; Кременчуц. нац. ун-т ім. М. Остроградського, Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : ФОП Бровін О. В., 2023. – 396 с. – URI:

<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/69638>

2. Засєкіна Л. В. Основи психології та міжособове спілкування : навч. посібник/ Л. В. Засєкіна, Т. В. Пастрик. - Київ: Медицина, 2015. - 216 с.

https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/2818/1/zasekina_pastryk.pdf

3. Максименко С. Д. Загальна психологія. Видання 3-є, перероблене та доповнене. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2021. - 272 с.

https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738699/1/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D1%81%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_2021%20%281%29.pdf

Додаткова література

1. Методичні вказівки та контрольні завдання з курсу «Практикум із загальної психології» для студентів денної та заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» зі спеціальності 053 «Психологія» / уклад. Романовський О. Г., Шаполова В. В., Квасник О. В., Мовчан Я. О., Панфілов Ю. І. Ч.1 – Харків: НТУ «ХПІ», 2019. – 46 с.

<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/e3764faf-e5aa-44f3-abc8-d055fadaeb89/content>

2. Методичні вказівки та контрольні завдання з курсу “Практикум із загальної психології”: для студ. денної та заочної форм навч. овітньо-кваліфікаційного рівня “Бакалавр” зі спец. 053 “Психологія”, Ч. 2/ НТУ “ХПІ”; уклад.: О. Г. Романовський [та ін.]. -Харків: НТУ “ХПІ”, 2019. -34 с.

<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/655c8b6c-6bad-4901-9f79-4cf69f11a996/content>

3. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навчальний посібник / Ю.М. Чала, А.М. Шахрайчук. — Харків: НТУ «ХПІ», 2018. — 246 с.

<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/5215029f-3a71-47fc-bfe4-d47fa8bb982e/content>

4. Психодіагностика. Психологічний практикум : навч. посіб. / Баклицька О. П., Баклицький І. О., Сірко Р. І., Слободяник В. І. – Львів : Сполом, 2015. – 464 с. :

URI

<http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/17579>

5. Практикум із загальної психології:робочий зошит: Методичні рекомендації до лабораторних занять з курсу «Практикум із загальної психології» / [уклад. Портницька Н.Ф., Гречуха І.А., Литвинчук А.І., Можаровська Т.В., Хоменко Н.В.] за ред. Портницької Н.Ф. – Житомир: ЖДУ ім. І.Франка, 2016. –270 с.

<https://eprints.zu.edu.ua/24194/1/%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%BE%D1%88%D0%B8%D1%82%20%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83%D0%BC%20%D1%96%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97.pdf>

6. Католик Г. Психологія особистості (в схемах, презентаціях і таблицях): навчальний посібник / Галина Католик, Наталія Калька. - Львів: ЛьвДУВС, 2022.- 158 с.

URI <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4747>

7. Методичні рекомендації до дисципліни «Загальна психологія. Психологія особистості» для студентів освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053 «Психологія» / Уклад. О. Г. Романовський, І. Є. Штученко,– Харків: НТУ «ХПІ», 2019. – с. 36

<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/a47ff0c9-fab0-4de2-a834-89974277dff7/content>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді екзамену (15%) та поточного оцінювання (85%).
Екзамен: усна доповідь на 3 запитання.
Поточне оцінювання: 3 онлайн тести.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Ніна ПІДБУЦІКА

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Вікторія ШАПОЛОВА